

Kunstværkernes ubegribelige skala

Fra september 2005 til februar 2006 udstillede Jessica Stockholder (f.1956) på Brandts Klædefabrik i Odense. Udstillingen bestod af to installationer med titlerne *Bright Longing And Soggy Up The Hill* og *White Light Laid Frozen* .

Begge installationer blev holdt sammen, som mange af Jessica Stockholders større arbejder gør, af et koncept, der kredser om interiører. På Kunsthallen Brandts klædefabrik var der lamper og radiatorer, borde og taburetter, reoler og klædeskabe - og pelse. Men installationerne handlede i lige høj grad om at bearbejde form og om farver, der lagde sig udenpå tingene som hud eller skind, der vrider betydningerne i uforudsigelige retninger.

Bright Longing And Soggy Up The Hill var en kæmpemæssig installation, der strakte sig over to rum, hvoraf det ene nyindviede monumentale rum måler 32 m i længden, 11 m i bredden og har en loftshøjde på seks en halv meter. Publikum blev ført gennem en "gang" mellem to store blå tæpper. Til højre først to pletter malet direkte på gulvet i røde, violette og lysegule farver. På den første plet var anbragt et objekt bygget af Lego. Over begge pletterne hang to røde og en gul lampe cirka 50 cm. fra gulvet. Derefter var der på det blå tæppe placeret en bunke jord og oven i dén 7 blåmalede borde med afkortede ben. Henslængt over bordene - et par pelse.

På venstre side stødte et blåt trekantet gulvtæppe op til et rødt. Ovenover, tæt op ad hinanden, hang aluminiumsformede skinnende gullige og bronzefarvede ned fra loftet, trådet som perler på en snor . Man blev ført frem til det store rum - op ad en rød trappe til et ultramarinblåt podie, der løb langs med væggen langt, langt ind i rummet. For enden: tre glasdrivhuse placeret over hinanden, hængende ned fra loftet. På gulvet ved siden af podiet var der malet store felter i rødt, blå, sort. Et felt af sølvpapir på ca.2 kvadratmeter var klistret direkte på gulvet. På væggen overfor et mægtigt gult felt, der fortsatte i en lys grønlig form. En teaterlampe skabte reflekser i drivhusenes glas og blandede reflekserne med farverne på væggen.

Jeg havde en følelse af at stå overfor noget storslået - det vil også sige noget umenneskeligt. Det var det, der var godt. Sublimt i ordets egentlige forstand. Kunstværkerne var storslåede på samme måde, som naturen kan være det. Landskaber kan være ubegribelige og medrivende, fordi de ikke ligner os selv, vi kan simpelthen ikke identificere os med dem. For mennesker sætter

kroppens skala en naturlig standard, en tryghed og en referenceramme, som vi kan forstå. Naturen er fremmed, den er noget andet, der ikke spejler mennesker, fordi skalaen er forsvundet eller ufattelig. Det storslåede havde noget med dimensionerne i rummene at gøre og farvefelternes voldsomme udstrækningerne. De meget store ting der hang svævende fra loftet. Drivhuse for eksempel. Og så alligevel et dirrende møde mellem den ufattelige skala og de nære hverdagsagtige ting, der alle forholder sig til mennesker, deres kroppers størrelse, deres dagligstue, deres mentale rammer.

At være dér oplevedes som at stå midt i et kæmpestort maleri. Installationen var fyldt med maleriske virkemidler . Man kunne let få den tanke, at det var det, der var meningen med det hele, men det var andre og væsentligere ting, der var i spil.

Den uhøjtidelige leg med former og ting og farver, der er kastet ud i rummet, som om en tornado i et fastfrosset sekund holdt det hele oppe. Uvirkeligt.

Og kunstigt. Plastik og farve og strålende aluminiumsbakker.

Skønhed! Også det. Der var noget smukt ved de rene flader og de klare farver. Men det forklarer slet ikke fyldestgørende, hvorfor det var to meget bemærkelsesværdige installationer. Grimt! Ja, sine steder: stof og gulvtæpper indsmurt i jordblandet halm, farve smurt ud på pelsværk og skrøbeligt aluminiumsfolie rullet hen over gulvet. Somme tider var der griset og uskønt, andre gange klart og smukt, endnu andre gange ubegribeligt eller paradoksalt.

White Light Laid Frozen bestod af et podie af bemalet mdf-plade, hvorpå der var placeret 40 hvide radiatorer i to lag oven på hinanden. Oven over radiatorerne hang et meget langt neonrør fastgjort i loftet. Over neonrørsarmaturet hang et par gul-malede reolsystemer og garderobeskabe samlet i en klump, der var udspændt mellem og fastgjort til rummets væg med tykke blå nylonreb. På gulvet i den ene ende af konstruktionen knopskød den sig i en form dannet af borde og taburetter, som Stockholder havde fældet ind i hinanden som et puslespil og bemalet. Oven på bordene lå et stykke skind delvist smurt ind i gul maling. Desuden var der bordlamper med nøgne pærer placeret på bordet og mellem radiatorerne.

Den ene installation var adskilt fra den anden, af en hvid mur i beton, som var beskrevet med bogstaver af hvid vinyl. Teksten lød :

Der er en væg, solid og tung, som markerer skillelinjen mellem de to værker på udstillingen. Lavet af betonblokke, har den en hvid overflade, der danner underlag for hvide vinylbogstaver, som former de to titler på værkerne.

Ordene er lige så vægtløse som det, værkerne fremmaner. Væggen får i sig selv kroppen til at føle sig sart. Vores hud af nerver står i modsætning til den

hud af maling og farver , som de to værker er lavet af. De uhåndgribelig dele af os selv kan selvfølgelig også føles sarte".

Farve, lys, ting og sager , affald , jord , fundne ting fra marskandiseren og industrifremstillede produkter udlånt til lejligheden af venlige forhandlere af drivhuse, radiatorer, lamper, klædeskabe og reoler. Der var alt sammen meget jordnært. Men som det var sammensat og bearbejdet i disse værker, udtrykte det både storhed og distance, samtidigt med at der blev skabt en nærværende fortættet stemning, der virkede klingende ren og sandfærdig.

For Jessica Stockholder er det en kunstners pligt at være sandhedssøgende. I bestræbelsen på at søge sandhed, må kunstneren bekende sig til nej'ets filosofi, det vil sige, at hun er grundlæggende kritisk over for verden, som den umiddelbart fremstår, og over for vedtagne normer og værdier i kunsten for på den måde gennem sin egen skaben at overskride sig selv, så hendes kunst kan få os til at opdage og gøre opmærksom på ukendte dimensioner. Kunstneren udtrykker sig i billeder, der gerne undgår identifikation mellem publikum og kunstværk, fordi kunsten har et erkendelsespotentiale for den enkelte, som denne ikke vil opdage, hvis ikke mødet med værket i en eller anden forstand er en konfrontation. Et uhyggeligt og sindsoprivende møde. Eller et poetisk møde fuld af skønhed og ro. Både det sindsoprivende og det henførte (forførende) møde rummer muligheder for væsentlige erkendelser. Det kan være erkendelser af sammenhænge i den menneskelige eksistens og af samspillet med det omgivende samfund eller naturen. Men det kan også være erkendelser for den enkelte selv.

For mig lå erkendelsen i konfrontationen mellem den ubegribelige skala og de fundne tings hverdagsagtige og ubetydelige værdi. En dobbelthed, der afstedkom en kakofoni af følelser, et ordløst nærvær, hvor skønhed og iskoldt overblik blandede sig med angst og blev til ét. Sådan blev installationen et sindbillede på verdensordenen eller manglen på samme.

Billedkunsten er en særlig vidensform der udtrykker sig gennem et andet sprog end det skrevne og talte sprog. Billeder kan italesættes og bliver det hele tiden, men den tale, vi har om billedkunsten, følger andre regler end de billeder, vi taler om . Sådan er det ikke, når vi for eksempel taler om litteratur. Det forklarer noget om, hvilke egenskaber der er specifikke for billedkunsten. Delene, formerne og kompositionen, farverne og stofligheden skaber et eget sprog, som ikke er narrativt.

Det er også det visuelle udtryks styrke, at det er frit stillet overfor at fortælle historier, der har sammenhæng, formål, eller som skal tjene til at afklare

sagsforhold, der sluttelig giver mening. I modsætning til reklamebilleder giver billedkunsten sjældent målrettede meddelelser eller anvisninger, og i de tilfælde, hvor den bruges som politisk redskab, er det vel nærmere propaganda end kunst. Kunstens billeder giver ingen anvisninger på, hvordan man opklarer mordgåde eller overkommer uretfærdigheder, eller hvordan man bør leve sit liv.

Musikken, poesien og billedkunsten er de kunstarter, der nærmer sig mystikken mest. Det er kunstarter, der inkluderer i stedet for at ekskludere, fordi de associationer, som billeder og lyde giver anledning til, altid er mange og uregerlige.

Naturmystikken, som står i stærk kontrast til vestlig rationalitet, har dét til fælles med den visuelle kunst, at den ikke ønsker at grunde sig i eller tænke og handle i kontraster. Gennem erkendelse af de dybere lag i naturen eller i den menneskelige bevidsthed vil mystikeren fastholde nuancerne uden at dele verden op i modsatrettede kategorier. På samme måde er billedkunsten ofte paradoksal, for den kærer sig om det ubegribelige. Det visuelle, taktile og formede udtryk, viser i en enkel form virkelighedens paradokser. Gennem den billedlige fremstilling mindes vi om den oversanselige dimension, det vil sige alt det, der går på tværs og erkendes som sammensathed uden fortrydelse.

Billedkunstnere som Jessica Stockholder er ikke sentimentale og virkelighedsfjerne. De er ganske klare over og har altid været det, at den kunst, der bliver til i et elfenbenstårn, ikke har nødvendighed og nærhed for andre end kunstneren selv. Når hun forankrer det visuelle udsagn i et interiør, placerer hun betragteren midt i rummet, alene med ansvaret for selv at opleve og selv at forstå.

Idet jeg bevægede mig ind mellem installationens elementer, opstod der et intimt nærvær med kunstneren og hendes forsøg på at afgrænse billedtegnerens himmelflugt. Midt i antydningerne og de visuelle opfinders mangfoldighed stod jeg alene sammen med alt det velkendte og hverdagsagtige: en radiator, et bord, en blå farve og en leverpostejlsform, lyset fra et neonrør og lyset fra vinduet.

På udstillingen oplevede jeg en kunstner, der tog mig i hånden. Jeg oplevede også at kunsten tog overhånd. Hvad var det, der skete? Jeg forstod det ikke, men jeg indså dog snart, at det ikke var vigtigt at forstå. Jeg beundrede den frihed og voldsomhed, som Jessica Stockholder udstillede. Det var, som om hun stod som en kæmpekvinde midt i rummene og holdt en hel verden oppe, mens hun frimodigt styrede kompositionen af elementer fra hverdagen.

Hvad er stort og hvad er småt? Hvad kan man forstå og hvad er uforståeligt? Hvad er jeg og hvad er det andet? Kunsten giver aldrig klare svar, men kun

uendelige fortolkningsmuligheder. Der er ingen svar her og nu, men der er et her og nu. Dog *opleves* det, som om der er uforklarlig mening og retning alligevel.